

Litteratur.

Nils Christie: Unge norske lovovertrædere (Universitetet i Oslo), Institutt for kriminologi og strafferett, skrift nr. 4), Universitetsforlaget, Oslo-Bergen, 1960. 311 + XX sider.

Afhandlingen gør rede for resultaterne af en sammenlignende undersøgelse af ca. 1000 unge mandlige lovovertrædere, født 1933, og et tilfældigt udvalg på ca. 3.000 unge mænd af resten af årgangen, ca. 19.000 ikke registrerede unge. Udover strafferegisteroplysningerne bygger undersøgelsen på data fra de militære udskrivningsmyndigheder.

Emnet og den måde, det behandles på, er i mere end én henseende udtryk for et lykkeligt valg. Problemet om ungdomskriminaliteten er aktuelt af mange grunde. Både kriminologisk og kriminalpolitisk er det af betydelig interesse: kriminaliteten kulminerer i næsten alle samfund i de unge eller alleryngste aldersklasser, og hovedparten af de kronisk kriminelle indleder deres kriminelle løbebane før 25 års alderen.

En endnu lykkeligere hånd har forfatteren haft ved valget af materiale. Lovovertrædergruppen består af samtlige registrerede kriminelle blandt de i 1933 fødte mænd i Norge, og kontrolgruppen er et udsnit af resten af årsklassen. Det vil sige, at materialet af lovovertrædere omfatter samtlige registrerede kriminelle indenfor et med hensyn til geografisk område og tidsperiode veldefineret felt. Kontrolgruppen består af et stort og repræsentativt udvalg af de ikke-registrerede indenfor det samme felt. Hermed er en væsentlig del af den ofte berettede kritik af, hvordan kontrolgrupper er blevet udvalgt i kriminologiske undersøgelser på forhånd afskåret. Mig bekendt er en tilsvarende fremgangsmåde ikke anvendt ved nogen tidligere undersøgelse af ungdomskriminaliteten.

Også i en tredje henseende kan valget betegnes som lykkeligt. Oplysninger vedrørende baggrundsfaktorerne stammer fra de militære udskrivningsmyndigheder. De er indsamlet, uden at udskrivningspersonellet har været belastet med en specifik viden om, at navnene på bestemte af de på sessionen fremmødte unge ville være at finde i strafferegistret. Den bias, der kan ligge i, at såvel lovovertræder som prøveleder eller interviewer har kendskab til lovovertræderens kriminalitet, er i alt væsentligt elimineret.

Hertil kan man yderligere lægge, at forfatteren ikke har skyet nogen anstrengelse for at få samtlige registrerede lovovertrædere med. Han har med fantasi søgt at skaffe sig et overblik over mulige fejlkilder, og han har med stor omhu prøvet at undgå dem, omgå dem eller eliminere dem. Hvor det ikke lykkes, udøver han et i almindelighed sobert skøn over deres størrelsesorden. Appendix 1, 2 og 3, og specielt på det her nævnte punkt, app. 2, d. (side 279—82) giver en lille fornemmelse af, hvor samvittighedsfuldt dette arbejde er gennemført.

Problemstillingen er klar, men nok ikke helt så enkel som antydet på afhandlingens første sider. Det *primære* formål betegnes som en beskrivelse af de registrerede unge lovovertrædere og en sammenligning mellem dem og deres jævnaldrende. Endvidere gives der mulighed for at aflæse virkningerne af det miljøskifte, der sker ved indkaldelse til militærtjeneste. Endelig har undersøgelsen også et metodologisk sigte.

Måske med en antydning af en undskyldning siges det, at undersøgelsen ikke er foretaget for at teste raffinerede hypoteser, ligesom en del af dens resultater ikke rummer dybere teoretiske implikationer. Enhver undskyldning er overflødig. Det simple kriminologiske kortlægningsarbejdes værdi står urokket. Det er den nødvendige forudsætning for al teoretiseringen. Også i kriminologien er der grund til at minde om Daniel Sennerts ord: „Der begås i vore dage af mange den fejl, at de søger at forklare årsagen til fænomener, hvis eksistens ikke er sikkert fastslået.“ Det tidløse „i vore dage“ gælder nu som i begyndelsen af 16-hundredede tallet. Indtil videre er det på store områder indenfor kriminologien og kriminalpolitikken vigtigere og vanskeligere at finde ud af, hvad det er, der skal forklares, end at konstruere plausible eller sindrige hypoteser om fænomener, der endnu ikke er iagttaget med tilstrækkelig sikkerhed eller beskrevet og analyseret tilstrækkelig indgående. Derfor er det nyttig og fortjenstfuld gerning at rydde grunden for fordomme og misforståelser, for fejltagelser og tendensiøse forestillinger om ungdomskriminaliteten, sådan som Christie har påtaget sig det i den deskriptive del af sin bog.

Et af undersøgelsens vigtigste kriminografiske resultater er bestemmelsen af kriminalitetsregistreringsfrekvensen. Om årgang 1933 gælder det, at *ca. hver tyvende* én eller flere gange har været i en relativt alvorlig konflikt med samfundet, inden han har rundet sine 25 år (s. 35—36).

Dette resultat kræver visse kommentarer: Det kriminalitetsbegreb, der opereres med, er baseret på strafferegistret, som for årgang 1933's vedkommende omfatter alle, der er idømt fængsel, sikring, forvaring, arbejdsskoleanbringelse, betinget fængsel eller domsudsættelse, påtaleundladelse efter straffeprocenloven eller værgerådsloven. Endvidere alle dømt som netop nævnt i henhold til militær lovgivning samt personer anbragt i kursted eller tvangsarbejdshus efter løsgænger- eller rusdrikloven. Personer, som afsoner subsidær fængselsstraf, eller som er blevet bødelagt, heriblandt en del straffet for forbrydelser, er ikke registreret. Forfatteren konkluderer dog, at når vi ser bort fra personer, der er idømt bøde for forbrydelser, så bringer strafferegistret os i kontakt med alle, som den norske retsstat har *registreret* for lovovertrædelser af nogen betydning (s. 16—17).

For det andet anvender og fastholder forfatteren konsekvent — eller næsten konsekvent — terminologien: registrerede lovovertrædere, registrerede strafbare, registreringsfrekvens, etc. Mørketalspro-

blemet anses for at være så stort, og i undergrupper af så varierende dimensioner, at det aldrig ved en uhensigtsmæssig sprogbrug bør tilsløres, at det er uløst.

For det tredje diskuteres spørgsmålet om, hvorvidt de registrerede lovovertrædere kan anses for et repræsentativt udsnit af samtlige (registrerede og ikke-registrerede) kriminelle. Spørgsmålet besvares benægtende: udvalget er skævt. En helt systematisk diskussion af, hvad det er for faktorer, der betinger, at udvalget bliver skævt, er ikke givet, men nogle af dem nævnes, f. eks. forbrydelsens grovhed (s. 6 og s. 10) gerningsmandens sociale status (s. 6), alder (s. 6) og hyppigheden af begåede lovovertrædelser (s. 10).

Af 1035 førstegangsregistrerede unge lovovertrædere falder 22,1 % (227 personer) tilbage i løbet af en tilbagefalds- eller observationsperiode på 10—11 år. Henimod 5 % falder tilbage 2 gange og 4 % 3 gange eller mere. Det vil sige, at mere end $\frac{3}{4}$ klarer sig uden nye registreringer, altså for en umiddelbar betragtning et ganske smukt resultat — ikke mindst i betragtning af, at observationsperioden er meget lang og for de allerfleste strækker sig over de aldersklasser, hvor tilbagefaldsrisikoen efter almindelige erfaringer er maximal.

For landet som helhed var registreringsfrekvensen ca. 5 %. I Oslo ligger den omkring 9, i andre byer tæt ved 8 og på landet omkring 4 %. Lovovertræderne boede i tættere beboede strøg og byområder end de ikke kriminelt registrerede unge, men forskellen er ikke særlig fremtrædende. Det samme gælder med hensyn til boligtæthed.

Familiens betydning som kriminalitetsfaktor er kun sjældent blevet bestridt. Det er derfor med særlig glæde, forfatteren konstaterer, at han kun kan påvise små forskelle mellem de registrerede og ikke-registrerede unge med hensyn til hyppigheden af atypiske familier, med hensyn til familiens størrelse, forældrene i live, forældrenes civilstand og søskende-antal. Derimod viser en kvalitativ vurdering af hjemmets almindelige standard noget ugunstigere forhold for de kriminelle end for de ikke-kriminelle. *Man* må vistnok indrømme, at Christie har haft held til at rokke ved visse forudfattede meninger om familiens betydning som kriminalitetsfaktor. På den anden side bør *han* indrømme, at adskilligt er blevet stående, selvom forskellene ikke synes så store som påvist i undersøgelser af særligt belastede lovovertrædere. Iøvrigt bør det understreges, at den kvalitative analyse af hjemmets forhold er baseret på en række lidet dybtgående skøn. Mere indgående undersøgelser kunne meget vel have afsløret dybtgående forskelle på de to kategorier af unge.

Langt større betydning tillægges familiens sociale status. Lovovertrædernes fædre har fået en væsentlig ringere uddannelse end årsklassens iøvrigt. Denne forskel træder endnu tydeligere frem indenfor gruppen af ejendomsforbrydere end i materialet som helhed.

Den faktor, forfatteren selv tillægger størst betydning, er uddannelsen. Det er her, han har fundet de største forskelle på de registrerede og ikke-registrerede unge. Forskellen er endnu mere markeret, hvis

man splitter materialet op efter bopæl og alder (specielt blandt de lidt ældre). En krydstabulering med en række andre faktorer rokker ikke ved dette forhold, og heller ikke en senere opdeling efter intelligens ændrer billedet. Det er uddannelsen, der er den afgørende faktor.

Undersøgelsen af lovovertrædernes erhvervsmæssige forhold giver kun lidt af interesse. Det viser sig, at lovovertrædere befinder sig lidt dårligere i deres job end kontrolgruppens unge. Der er lidt flere unge lovovertrædere, der har kørekort, og flere med interesse for mekanik og teknik end blandt de ikke-registrerede. Derimod udskiller lovovertræderne sig negativt med hensyn til ski-færdighed.

Også de legemlige og sjælelige egenskaber sammenlignes. De forskelle, der forekommer, er kun små. Lovovertrædernes helbred er noget dårligere end de ikke-registreredes, og de er knap så høje. Særlig grund er der til at påpege, at lovovertræderne med hensyn til intelligens udskiller sig negativt fra de ikke-registrerede, så længe man ikke opdeler materialet efter uddannelsesgraden. Foretages en sådan opdeling, bliver forskellene snart positive, snart negative uden nogen klar tendens og uden nogen steder at være signifikante. Lovovertrædernes ringere eveniveau har altså ingen selvstændig betydning. Det hænger sammen med, at de uddannelsesmæssigt er ugunstigere stillet end de ikke-kriminelle. Det er uddannelsen, der tæller.

En sammenligning af personlighedsfaktorer, baseret på en spørgeskema-test, viser ingen forskel på de to grupper. Man kan helt tilslutte sig forfatterens konklusion: Det er ikke udelukket, at dette resultat siger mere om måleinstrumentet end om vore lovovertrædere.

I to kapitler behandles spørgsmålet om de registrerede lovovertrædere i nye omgivelser. Konklusionen med hensyn til militærtjeneste er, at tidligere uplettede personer, som kommer i konflikt med den militære straffelov, har 3 gange så store chancer som normalt for senere at blive registreret som civile lovovertrædere. De militært registrerede lovovertrædere repræsenterer altså efter undersøgelsen en særdeles afvigende kategori af unge nordmænd.

82 af årgang 1933's mænd har været elever på skolehjem. Ca. halvdelen findes allerede i strafferegistrematerialet. Chancen for at blive registreret i strafferegistret under eller efter ophold på skolehjem var væsentlig større for dem, der var registreret før, end for dem, der ikke var registreret før skolehjemsopholdet.

Til denne korte oversigt over nogle af undersøgelsens resultater skal knyttes visse kritiske bemærkninger. Bogens hovedmetode kan kort karakteriseres som sammenlignende. Den består i påvisningen af forskelle og ligheder, først og fremmest mellem registrerede lovovertrædere og de ikke-registrerede unge.

Sammenligningen forudsætter — som det så rigtigt siges på side 49 — sammenlignbare kategorier. Dette er et af disse selvfølgeligelige metodekrav, der nok kan trænge til en nærmere uddybning. Kategorier, som ikke er sammenlignelige, kan ofte *gøres* sammenlignelige. De kan

redefineres og renses for de tilfælde, der gør sammenligningen umulig. Klasser kan udvides eller betragtes under nye synsvinkler, der gør dem sammenlignbare. Man kan hugge en hæl og klippe en tå, både af foden og på skoen. Galilæis måleprincip, der angår en ganske bestemt type af sammenligninger, lader sig uden vanskeligheder generalisere til et: sammenlign alt, hvad der kan sammenlignes, og gør det sammenligneligt, der ikke er det! En relativisering af det kategoriske: sammenligninger kræver sammenlignbare kategorier, er nødvendig. Det kunne omformuleres til: kategorier må kun sammenlignes i de henseender, hvor de er — eller kan gøres — sammenlignbare.

Et af kriminologiens smukkeste eksempler på, hvordan man kan gøre kategorier sammenlignelige, er Zellenys behandling af resultaterne af de tre undersøgelser vedrørende åndssvaghedsfrekvensen hos fængselsfanger og ikke-kriminelle, foretaget af Murchison, Erickson og Adler.

Det skal mildt bebrejdes forfatteren, at han har forsømt at opfylde kravet om sammenlignelighed i sin sammenligning af to kategorier af lovovertrædere med hensyn til aldersfordeling, nemlig sit eget materiale af registrerede lovovertrædere med politistatistikens tal vedrørende sigtede (side 40—41). Hans konklusion: at lovovertræderne bliver yngre og yngre, finder derfor ikke støtte i hans egen undersøgelse.

(1) Politistatistikken giver oplysning om forbrydelserne *inclusive* brugstyveri af motorkøretøj (s. 40), forfatterens tal omfatter *ikke* brugstyverier. (2) Politistatistikken omfatter fire kategorier af lovovertrædere, som ikke forekommer i forfatterens materiale: sager, der er henlagt på grund af død eller prescription, på grund af sindssygdom eller bevidstløshed, forelæg, samt endelig den talstærke gruppe „ikke tiltalte af andre grunde“. Forfatteren er opmærksom på problemet, men antager — fejlagtigt — at det ikke vil have nogen nævneværdig indflydelse på fordelingen indenfor aldersgrupperne. (3) Politistatistikens sigtede tæller — som Christie gør opmærksom på — et vist antal recidivister, mens han i sit eget materiale har registreret alderen ved første kontakt med retsmyndighederne.

Det er muligt — tildels skønsomt — at korrigere for et par af disse forskelle, således at materialerne bliver *mere* sammenlignelige. Gør vi dette, får vi følgende tal for kriminalitetshyppigheden i de forskellige alderklasser:

	14—15	16—17	18—19	20—21	22—23
Christies	4.2	4.1	5.1	4.8	3.8
Index	100	98	122	115	90
Politistatistikken ..	8.2	5.1	3.9	3.7	3.2
Index	100	62	48	45	37

Inden vi ser på tallene, må vi imidlertid gøre opmærksom på endnu en forskel, der gør sammenligningen *meningsløs*: Tallene fra politistatistikken afspejler *en tilstand*, nemlig tilstanden i 1957 (hvor fal-

det med voksende alder ville være endnu større, hvis vi ikke havde recidivisterne med). Det ejendommelige forløb af alderskurven i forfatterens materiale afspejler *den historiske udvikling* i årene 1947—56. Når denne kurve ikke viser det samme karakteristiske fald som politistatistikens kurve, kan det skyldes to ting: (1) enten at lovovertræderne gennemgående er blevet yngre i de senere år, eller (2) at der er sket en stigning i kriminaliteten for de lidt ældre aldersklasser. Hvilken af disse forklaringer, der er den rigtige, kan vi ikke se. De kan begge indeholde en del af sandheden.

Det er altså ikke lykkedes Christie på sit eget materiale yderligere at bekræfte, at registreringsfrekvensen i de senere år forskydes nedad i alder (s. 41).

Det kan vistnok også siges, at sammenhængen mellem de talmæssige iagttagelser og den kommenterende beskrivelse på sine steder er mindre klar, præget af en vis nonchalance. Argumentation og konklusioner udfra de givne talmaterialer virker ikke altid helt overbevisende.

Ved en beskrivelse af de forhold, som vedrører tilbagefald (tabel 4,3, side 55—56), fremhæves det, at tilbagefaldet i alle tilfælde synker med stigende alder, bortset fra bilbrukstyvene, hvor det ganske vist indrømmes, at tallene er mistænkeligt små — hvilket er rigtig. Faldet er nu ikke så almindeligt: det forekommer ikke ved grovere tyverier; de stiger fra 14—15 til 16—17 års alderen, ligesom biltyverierne.

Der er i denne sammenhæng også grund til at opholde sig ved forfatterens behandling af spørgsmålet om den tid, der hengår fra første til anden registrerede lovovertrædelse (tabel 4,14, side 69). Her har kommentarerne fået en temmelig kategorisk form, når man tager de små tal i visse undergrupper i betragtning. Men navnlig er der et par relevante faktorer, der ikke er fremdraget, skønt de er nævnt og behandlet i anden sammenhæng.

Tilbagefaldet bør også her ses i relation til antallet af tilbagefaldsmulige. I nogle af sanktionsgrupperne sker der en så stærk reduktion allerede i løbet af få år, at billedet ændres totalt. De er altså ikke gjort sammenlignelige.

Man kan skønne over tallene for tilbagefaldsmulige på basis af tabel 3,5 (s. 44) og 4,4 (s. 56). Der er en vis usikkerhed i dette skøn, fordi intervallerne i tabel 3,5 er på 2 år, mens de i tabel 4,14 er 1 år i de fire første år og derefter hele resten af perioden, nemlig 7 år. Der er dog ikke tvivl om, at skønnet er væsentlig bedre som grundlag for en sammenligning af sanktionsformernes recidivhyppighed end den af forfatteren benyttede. Det virker næsten som et kølleslag, når det fastslås, at 27,3 % af recidivisterne i værgerådsgruppen recidiverer efter det fjerde år. Tages der hensyn til de ovenfor nævnte forhold, og beregner man det gennemsnitlige recidiv pr. år, får man følgende tabel:

Den årlige recidivhyppighed efter 1. sanktion.

						4—11 år	
	0—1	1—2	2—3	3—4	Ialt	Pr. år	år
Str.pr.l.	5,4	4,2	5,0	5,0	3,5	0,5	
Vr.l.	13,2	5,6	6,0	1,7	10,0	1,4	
Bet. fgsl.	3,3	8,3	3,1	5,0	3,5	(0,5)	
Ubet. fgsl. m. v. . .	4,1	3,3	2,0	1,0	7,1	(1,0)	

Det ses heraf, at tilbagefaldshyppigheden for påtaleundladelse efter straffeprocenloven holder sig på nogenlunde samme niveau de første fire år, for derefter at falde, medens den for ubetinget fængsel m. v. aftager ganske jævnt fra år til år, måske i særlig grad efter det 4. år. Det ses endvidere, at tilbagefald for påtaleundladelser efter værgerådsloven er særlig stort i det første år og ikke helt ubetydeligt i de sidste 7 år. Mon ikke man først og fremmest skulle interessere sig for, hvorfor der er så mange i denne kategori, der falder tilbage det første år? For betinget dømte går det helt anderledes: her er recidivet i det andet år mere end dobbelt så stort som i det første.

Hertil skal det føjes, at forfatteren har påvist, at alder ved første sanktion er en relevant recidivfaktor (side 57); for de 14—17-årige er recidivet omkring 36—37 %, herefter aftager det stærkt med voksende alder. Imidlertid er påtalefravald den helt dominerende sanktion i de yngre aldersgrupper, og det er et åbent spørgsmål, om den store recidivhyppighed i denne kategori unge lovovertrædere ikke simpelthen er betinget af, at de er yngre.

Det bør stærkt understreges, at dette ikke er typiske eksempler på forfatterens behandling af sammenlignelighedskravet. Han vil ikke drive nogen intens jagt på signifikante forskelle og overdriper i det hele ikke betydningen af den statistiske analyse. Kun sjældent fører han den længere end sagligt påkrævet. Han sondrer fornuftigt mellem signifikante forskelle, der er væsentlige, og dem, der er uvæsentlige, og han viser gang på gang, at han har et skarpt blik for sådanne relevante faktorer, som altfor ofte overses ved den statistiske behandling af slige problemer.

Nils Christie påviser, at de ældre blandt de unge lovovertrædere på en række punkter udgør et negativt udvalg af samtlige unge lovovertrædere. De ældre bor hyppigere i trange boliger, deres familiære forhold er gennemgående ringere, og også med hensyn til uddannelse er de ringere placeret. På dette grundlag opstilles der en teori om, at der findes to kategorier af unge kriminelle — en teori der uddybes i bogens sidste kapitel, betitlet *udsyn*. De alleryngste anses for at være et produkt af gruppe- og handemedlemskab samt ungdomsaktivitet — de er mere normale end de andre. De, der indleder deres kriminelle løbebane senere, udgør en mere udpræget negativ social selektion. Det er formentlig en frugtbar hypotese, men den er udtryk for en stærk forenkling, hvilket forfatteren vil betragte som dens styrke,

mens andre måske vil opfatte generaliseringer og forenklinger som farlige for den videnskabelige udforskning af ungdomskriminaliteten. Tankegangen er imidlertid inspirerende, og den kan forhåbentlig ægge klinikkere, både psykiatere, psykologer og socialpsykologer til fornyede undersøgelser. Der vil nok også blive brug for helt andre typiseringer. En række andre undersøgelser har vist, at jo tidligere man registreres eller på anden måde afslører tilpasningsvanskeligheder, jo større er chancen for, at kriminaliteten fortsætter. Forsvinde denne type ud af billedet, fordi forfatteren ikke har beskæftiget sig med registreringer forud for den kriminelle lavalder?

Alt i alt må man vistnok sige, at bogens sidste kapitel er det mindst forsigtige. Det er kun løseligt knyttet til undersøgelsens empiriske fund, og det giver ved gennemlæsningen anledning til mange spørgsmålstegn og udråbstegn. Kapitlet indledes imidlertid med en alvorlig advarsel til læseren, og der tages i det hele så mange forbehold overfor de hypoteser, der opereres med, at det ikke ville være rimeligt at tillægge dette kapitels svagheder en alt for afgørende vægt. — Tværtimod kunne man ønske sig, at mange flere forskere på lignende måde ville afslutte deres forskningsrapporter med at ægge læserne til overvejelser — og modsigelser.

Bogen er velskrevet. Stilen uhøjtidelig, på sine steder lidet akademisk, men afgjort forfriskende. Forfatteren drager ved sin fortrolige tone læseren med ind i sine overvejelser og smitter ham med sin begejstring for forskerens arbejde.

Afhandlingen følger sig smukt ind i rækken af nyere norske kriminologiske og kriminalvidenskabelige arbejder, hvoraf en væsentlig del er blevet til på institut for kriminologi og strafferett. Forfatteren fremhæver selv i sit forord den gæld, han står i til det norske forskningsmiljø under professor Andenæs' ledelse. Det er vigtige arbejder, der er udgået fra instituttet: Bratholms, Midbøes og Sveris afhandlinger. Nævnes bør også Sveris disputats om alder og kriminalitet, der blev forsvaret ved Stockholms universitet, og Sverre Brun-Guldbrandsens disputats om køn og kriminalitet. Auberts afhandling om straffens funktion og Galtungs undersøgelse af fængselsksamfundet er andre eksempler på det norske forskningsmiljøs frugtbarhed.

Lad ikke enkelte kritisk betonedede bemærkninger fordunkle indtrykket af afhandlingens fortrin. Den er resultatet af en meget betydelig arbejdsindsats, og den må karakteriseres som en saglig og kritisk, idérig og inspirerende, på mange punkter original behandling af et kriminologisk og kriminalpolitisk vigtigt spørgsmål. Nils Christies arbejde indebærer væsentlige fremskridt med hensyn til metode, og nogle af bogens resultater betegner betydningsfulde landvindinger for den kriminologiske udforskning af de unge lovovertrædere.

Karl O. Christiansen.

Leslie T. Wilkins: *Delinquent Generations. Studies in the Causes of Delinquency and the Treatment of Offenders. 3. A Home Office Research Unit Report. Her Majesty's Stationary Office. Flere pagineringer + appendices ialt 23 sider. London 1960. Pris 1 s. 6 d.*

Med dette hæfte har den af det engelske Home Office i 1957 etablerede Research Unit udsendt sin anden forskningsrapport (den tredje i serien: *Studies in the Causes of Delinquency etc.*).

Undersøgelsens hovedformål har været efterprøvning af hypotesen, om at børn født i visse år (f. eks. under krigen) mere end andre vil være tilbøjelige til at begå lovovertrædelser, og at denne tendens vil holde gennem barndommen op i de tidlige ungdomsår.

Analysen bygger på den engelske kriminalstatistik for årene 1946—57 og fødselsårgangene fra 1925/26 til 1948/49. Kriminaliteten viser sig herved at være størst for børn født i 1935—42, som fyldte 4 og 5 år under krigen 1939—45, hvilket kan tydes i retning af, at sociale forstyrrelser, der rammer børnene i fire-femårs alderen, virker stærkere end på noget andet alderstidspunkt. Efter femårsalderen falder kriminalitetskurven således, at tilbøjeligheden er mindst for de børn, der gennemlevede deres ottende og niende år under krigen.

Disse fund gælder begge køn og både i England og Skotland uagtet kriminalitetstallene for disse to lande indenfor de samme aldersgrupper er forskellige og uagtet krigens begivenheder berørte England på en helt anden måde end Skotland.

Det er desuden bemærkelsesværdigt, at endnu tidligere årgange med særlig kriminalitetstilbøjelighed var født i årene 1926—28, hvilket betyder, at børnene fra disse år nåede 4—5årsalderen under forløbet af 1930ernes værste depressionsperiode.

Spekulationer over „maternal“ eller „paternal deprivation“ i forskellige aldersperioder synes ikke at kunne give stof til hypoteser i denne sammenhæng, derimod har forfatteren foreslået den enkle forklaring, at børns adfærd først influeres mere varigt af faktorer i den sociale og familiære situation, når børnene selv er store nok til at erkende sociale situationer som sådanne og til at forsøge på bevidst at manipulere dem. Dette sker normalt i alderen 3½—4 år, samtidig med at den sociale kommunikation begynder at blive effektiv.

Der synes imidlertid at være andre faktorer, som gør sig gældende. De unge mænd, som i 1955 var mellem 17 og 21, måtte i overensstemmelse med denne undersøgelses generelle fund forventes at være særligt kriminelle på grund af krigsårenes effekt; men de viste sig faktisk langt at overgå forventningerne. Forfatteren ser sig ikke i stand til at give nogen forklaring herpå. Han nøjes med at fastslå, at enten må en ny og ukendt faktor have været virksom i de senere år eller også har de tidlige påvirkninger medført en extra effekt i ungdomsalderen (adolescence).

Selv om denne lille undersøgelse rejser flere problemer end den løser, støtter den dog en enkel og plausibel hypotese, der kan træde

i stedet for den mere eller mindre freudiansk inspirerede mystik, der har præget diskussioner om de tidlige barneårs hændelser og de senere virkninger heraf.

Der kan sikkert opstilles andre lige så gode hypoteser, som den her foreslåede. Det vil være i forfatterens ånd, om flere ville forsøge at opstille hypoteser, når blot de bliver testbare.

Efter hvad der er oplyst overfor nærværende anmelder, er der ved dr. *Karl O. Christiansens* foranstaltning tilvejebragt en tilsvarende dansk undersøgelse. Det må siges at være overordentlig værdifuldt, og offentliggørelsen af resultaterne må imødeses med forventning.

Preben Wolf.

Peter Baker: Time Out of Life. Heinemann. London 1961.

Man vil måske endnu erindre den opsigt, det vakte, da det engelske parlamentsmedlem *Peter Baker* i 1954 fandtes skyldig i dokumentfalsk m. v. og dømtes til syv års fængsel. Han var parlamentets yngste medlem og havde en strålende karriere bag sig som forretningsmand i den store stil og som konservativ politiker. Hans selskaber led imidlertid forlis, og til det økonomiske forlis sluttede sig et nervesammenbrud — efter hans egen fremstilling som følge af overanstrengelse og drikkeri. Under indflydelse af sin chokerede tilstand erkendte han sig, efter hvad han siger, skyldig for hurtigst muligt at få sagen sluttet. I den ovennævnte bog hævder han nu at være uskyldig dømt og oplyser, at han forgæves har søgt at få dommen revideret. Dette er dog ikke hovedpunktet i bogen, men er nærmest kun antydnet, uden at der gives læseren mulighed for at danne sig et indtryk af sagen og dens bevisligheder. Det væsentlige i bogen er derimod en indgående skildring af hans langvarige fængselsliv i Wormwood Scrubs og Leyhill. Denne skildring er af betydelig interesse.

Forfatterens fremstilling virker åben og troværdig. Den er skrevet under strafudståelsen og smuglet ud i små partier, med strenge disciplinærstraffe som følge. Som helhed giver den et forstemmende billede af smålighed og brutalitet i engelsk fængselsvæsen indtil for nylig, men forfatteren betoner, at betydelige reformer har fundet sted i de seneste år. Baker har dog langt fra tabt humøret under sine prøvelser. Han er et rigtigt mandfolk med britisk humor selv i de værste situationer.

Som helhed er bogen en af de bedste og mest velskrevne fangebio-grafier indtil dato.

Stephan Hurwitz.

Frank Pakenham, Lord Longford: The Idea of Punishment. Geoffrey Chapman. London 1961.

I et lille skrift på godt 100 sider har Lord Longford — bedre kendt under navnet Lord Pakenham — suppleret sin i 1958 udgivne bog *Causes of Crime* med en række betragtninger over straffens idé.

Hovedspørgsmålet for disse betragtninger er, om „gengældelse“ (retribution) strider mod det kristne syn på menneske og samfund.

Forfatterens udgangspunkt er, at „straf“ er en bevidst eller tilsigtet tilføjelse af lidelse, og at der ikke er nogen udsigt til, at samfundet kan give afkald på at anvende straf for begåede lovovertrædelser. Tværtimod viser udviklingen (i England) et stigende antal af straffedomme. Forfatteren ønsker nu at bidrage til tilvejebringelsen af det bedst mulige strafsysteem. I dette systeem kan en vis retributiv funktion — side om side med prævention, forbedring og afskrækkelse — ikke undværes.

I polemik, navnlig med Barbara Wootton (*Social Science and Social Pathology*, 1959) vender forfatteren sig mod tanken om at stryge ansvarlighedsbegrebet og den fri viljes idé i kriminalretten. Han stiller sig dog ikke absolut afvisende overfor muligheden af at fjerne det retributive synspunkt fra reaktionssystemet, men mener, at der, i hvert fald foreløbig, må opretholdes en forbindelse mellem forbrydelsens ondartethed og straffens strengthed. Dette er nødvendigt for, at straffen kan føles som retfærdig.

Side 63 ff. stiller forfatteren overfor hinanden det kristelige og det humanistiske synspunkt, sidstnævnte navnlig som det er udformet af Bertrand Russell. Det ligger åbenbart forfatteren på sinde at finde mulighed for, at kristne og agnostikere kan mødes i deres syn på straffens nødvendighed og humanisering, men han fastholder, at idéen om et vist mindstemål af moralsk ansvar må være uadskilleligt fra lovens strafansvar.

Bogen er som helhed vel skrevet og let læst. Men den udmærker sig ikke ved klarhed i de anvendte grundbegreber og ved problemstillingen. Og den bringer intet væsentligt nyt.

Stephan Hurwitz.

William Rawlings: A case for the Yard. John Long Ltd., London, 1961. 188 s.

I den lange række af memoirebøger fra Scotland Yard kommer her en bog, skrevet af en mand med 40 års polititjeneste bag sig, deraf de sidste 13 år som næstkommanderende i Stor-Londons kriminalpoliti. Han har derfor meget at fortælle, men er længe om at komme i gang. De første 46 sider er en temmelig fantasiløs og uinteressant beskrivelse af forfatterens levnedsløb og første tid i politiet, hvor han dvæler ved små træk og begivenheder i politiets dagligliv. Hans fra rapportskrivningen indarbejdede vane: nøjagtigt og omhyggeligt at beskrive alle detaljer, fornægter sig ikke; hver gang han i tidens og bogens forløb forflyttes til et nyt distrikt, opregner han samvittighedsfuldt alle de kvarterer, distriktet omfatter, — en parade af lokale navne, som måske kan interessere en inkarneret London-entusiast, men ellers ikke siger læseren noget. Han glemmer heller ikke klokkeslettene for, hvornår de forskellige telefonopringninger og øvrige meddelelser under en efterforskning indtræffer.

Visse afsnit i bogen kan dog i høj grad holde interessen fangen. Beskrivelsen af opklaringen af en bestemt mordsag: det minutiøse arbejde med tekniske undersøgelser, systematiske forhøringer og den stædige gennemarbejdning af alle, selv de svageste muligheder, indtil sporene løber ud i sandet, er på trods af — eller måske netop på grund af selvoplevelsens intensitet og den dokumentariske realisme i fremstillingen langt mere spændende end den dygtigste kriminalforfatteres fictionprodukt.

En anden bemærkelsesværdig mordsag opklaredes ved hjælp af et brudstykke af et håndfladeaftryk på mordvåbenet, en stander fra en golfbane, og efter en af de vældige, utrættelige og systematiske efterforskningsoperationer, som Yard-en er kendt for. Alle mandlige beboere i 3 miles omkreds fra gerningsstedet — mange tusinde — blev opsøgt, afhørt efter et bestemt spørgeskema og fik taget deres håndaftryk, som derefter sendtes ind til fingeraftryksbureauet til sammenligning med brudstykket fra gerningsstedet; det fire tusinde seks hundrede og femte gav resultat, og dets indehaver, en velanskrevet ung kontorist på 18 år, blev anholdt og tilstod.

Enkelte af de i bogen omtalte sager er tidligere beskrevet af andre forfattere, og flere af illustrationerne er gengangere fra tidligere memoirbøger.

A. Haslund.

Malachi L. Harney og John C. Cross: The informer in law enforcement. — Charles C. Thomas Publisher, Springfield, Ill. USA. 83 s.

Bogens emne er meget specielt; det berøres kun periferisk i de sædvanligt benyttede håndbøger i efterforskningslære, og det er såvidt vides første gang der er forsøgt en samlet fremstilling af meddelers rolle i retshåndhævelsen.

Forfatterne har over 30 års praktisk erfaring i arbejde med meddelere og har undervist talrige unge politimænd i dette emne. Bogen indeholder summen af deres erfaringer. De polemiserer mod de fagskribenter, som i dag vil afskaffe brugen af meddelere og som anser laboratorieundersøgelser og videnskabelig bevisførelse for det eneste saliggørende, men de anerkender, at udviklingen af de tekniske hjælpemidler i et vist omfang har gjort meddeleren overflødig. Retshåndhævelsen — siger de — kan dog ikke stå sig ved at opgive gode gamle, men ufuldstændige våben til fordel for gode nye, men også ufuldstændige våben, når det rigtige må være fuldtud at udnytte begge slags våben i kampen mod forbrydelserne.

Fremstillingen bygger alene på amerikanske forhold, særlig indenfor bekæmpelsen af den illegale narcoticahandel, og der nævnes en række eksempler på store kriminalsager, som blev opklaret ved hjælp af tips fra meddelere. Således skyldtes opklaringen i 1953 i Kansas City af mordet på en 6-årig dreng, som blev kidnappet, og hvis fader udbetalte 600.000 dollars i løsesum, ene og alene et vink fra en med-

deler. Gangsteren John Dillinger blev langt om længe indkredset og skudt af politiet takket være et tip fra en kvindelig meddeler.

Bogen indeholder en mængde gode og praktiske regler, som politimanden bør iagttage, når han befatter sig med brug af meddelere. Et kapitel handler om, hvor og hvordan man forskaffer sig sådanne, og de vigtigste principper i denne proces lyder: dyrk de rigtige meddelere — diskuter aldrig undersøgelsen eller dens genstand med uvedkommende — og benyt overalt, hvor det er muligt, et påskud til henvendelsen i stedet for den direkte kontaktmetode. Som vejledende regler ved behandling af og kontrol med meddelere siger forfatterne: undgå provokation — lov aldrig noget, som ikke kan opfyldes, og hold altid givne løfter — behandl meddeleren, uanset hans dårlige karakter eller slette moral, menneskeligt og brug ikke underverdenens betegnelse eller tiltaleform overfor ham!

Forfatterne forsøger ikke at opstille nogen definition af begrebet meddeler eller angiver, men går ud fra den i samfundet i almindelighed gældende opfattelse af, hvad denne betegnelse indebærer. De diskuterer derimod en række typiske motiver for at optræde som meddeler for derigennem at øge læserens kendskab til meddelerens psykologiske baggrund og give politimanden større mulighed for i det enkelte tilfælde at finde frem til en egnet meddeler.

Skulle man forsøge at gøre rede for, hvorved meddeleren eller angiveren adskiller sig fra det almindelige vidne eller en anmelder, måtte man vel fremhæve som det karakteristiske, at meddelerens oplysninger til politiet indeholder et loyalitetsbrud overfor særlige kredse eller personer, hvis interesse han dermed prisgiver. Dette betragtes — enten af samfundet i almindelighed eller i hvert fald af de kredse, som har tillid til ham, som en umoralsk handling. Dette element af svigtet loyalitet kan være af højst forskellig styrke, alt efter hvilken kategori af meddelere det drejer sig om, lige fra hotelportieren eller chaufføren, med hvem politimanden har en aftale om at give ham et vink om mistænkelige personer, og hvis kunder på den anden side forventer professionel tavshed af ham, — og til den medskyldige, som for at redde sit eget skind eller opnå en lempeligere straf, angiver sine kammerater. I begrebet meddeler — modsat angiver, der godt kan optræde i et isoleret forhold, — indgår som regel også en vis varigere eller aftalt forbindelse med politiet.

Den typiske meddeleres værdi for politiet beror på at han forbliver ukendt for de kredse, hvis ulovlige virksomhed han afslører, og politiet og anklagemyndigheden kan derfor ikke føre ham som vidne i retten og benytte hans udtalelser som bevis i sagen, medmindre sagens betydning langt overvejer fordelene ved også at kunne benytte ham i fremtidige sager.

Ernst Heinitz: Die Individualisierung der Strafen und Massnahmen in der Reform des Strafrechts und Straffprozessrechts. Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1960. 28 s.

Skriften bygger på ett föredrag som författaren hållit vid Berliner Juristischen Gesellschafts möte i februari 1960. Den ger en följdriktig och koncentrerad framställning av olika kriminalpolitiska huvudriktningar. Författaren inleder med en beskrivning av hur den s.k. legalitetsprincipen med dess i lagen absolut fastställda straff började sitt segertåg under upplysningstiden, hur straffskalorna småningom intogs i lagen, hur allmän- och individualpreventiva principer ställts mot varandra och hur „Täterschuld“-principen uppkommit. Efter historiken övergår han till vår tids kriminalpolitiska riktningar, med tonvikt på *défense sociale*-rörelsen. Han ägnar speciell uppmärksamhet åt frågan i vilken mån man i ny tysk strafflagstiftning skulle kunna gå in för — i stället för eller jämsides med den traditionella „vedergällningsprincipen“ — ett sanktionssystem med påföljder avpassade efter förbrytarens särart. Författaren tycks själv starkt tvivla på berättigandet av en sådan reform. Han påpekar för det första att ett sanktionssystem som utgår från gärningsmannens personlighet inte lämpar sig för ett modernt rättssamhälle, eftersom myndigheterna skulle få vittgående befogenheter att tvinga förbrytaren att underkasta sig olika behandlingsformer, eventuellt utan någon som helst proportion mellan rättskränkningen och påföljden. Enligt författarens uppfattning kan prognosundersökningar — på den nivå de nu befinner sig — inte ge säkra direktiv för rättsskipningen: en domare skulle råka inför en övermäktig uppgift vid bedömandet av en förbrytares farlighet eller återfallsrisk.

Författaren godkänner likväl flera av de under de senaste åren gjorda förslag, bl. a. tysken Peters tanke om att tillfällighetsförbrytare skall bestraffas enligt det gamla systemet „Tatschuld“, medan förbrytare i behov av specialbehandling skulle underkastas behandling-åtgärder i stället för straff. Författaren omfattar inte *défense sociale*-rörelsens förslag om straffprocessens uppdelande på två avgöranden; däremot understöder han grundandet av speciella verkställighetsdomstolar enligt fransk mönster. Han förordar också att man verkställer personundersökningar i större omfattning än vad nu är fallet.

Inkeri Anttila.

Friedrich Geerds: Gnade, Recht und Kriminalpolitik. Recht und Staat, Heft 228/229. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1960. 28 s. DM 4,50.

Skriften i fråga återger författarens installationsföredrag vid Kiels universitet. Den behandlar begreppet benådning, benådningsinstitutionens historiska bakgrund och nuvarande gränser samt de kriminalpolitiska möjligheter som ansluter sig till bruket av benådning.

Benådningsinstitutionen har sitt ursprung i ett tidsskede då man ansåg att härskaren i sin person förenade såväl den högste domarens

som översteprästens uppgifter. Nuförtiden anser man att benådning innebär, att staten, i kraft av sin rätt att straffa, avstår från att döma eller att verkställa ett straff. Åtalseftergift, påföljdseftergift och villkorlig dom är nära besläktade med benådning men bör ändå räknas till en skild kategori. Från den egentliga benådningen bör också särskiljas s. k. allmän amnesti som inte begränsar sig till vissa bestämda brottsfall.

Enligt författarens uppfattning bör benådning kunna utsträckas även till andra straffrättsliga påföljder än straff, såvida de till sin natur är repressiva. Benådningen kan vara villkorlig eller ovillkorlig. Sanktionens art bör inte förändras genom benådning utan den dömdes samtycke.

Författaren talar om två slag av benådning: egentlig (echte) och korrigerande (korrigierende). Syftet med det förra slaget av benådning är att i enskilda fall nå ett mera rättvist resultat än vad som är möjligt genom att på vanligt sätt tillämpa gällande lag. Det senare slaget av benådning har däremot till syfte att korrigera eventuella brister i lagstiftningen. Författaren anser att benådning nuförtiden i allmänhet är av det senare slaget.

Enligt författarens mening bör man hålla sig inom vissa gränser vid användning av korrigerande benådning. Sålunda har man inte rätt att genom benådning försätta en fånge i villkorlig frihet där domstolen har gjort ett motsatt beslut. Benådning bör inte heller tillämpas i de fall då nya relevanta fakta har kommit i dagen efter domen, utan i sådana fall skall återbrytning av dom tillgripas. Däremot är benådning på sin plats då rättsuppfattningen och därmed också rättspraxis förändrats efter domen. Straffmätningen borde likväl i allmänhet inte korrigeras genom benådning, såvida inte rättsvisesynpunkter i enstaka fall obetingat kräver det.

Inkeri Anttila.

Hans Giger: Kriminologie der Entweichung. Verlag P. G. Keller, Winterthur, 1959. 429 s.

Gigers bok utgör en undersökning av fångars rymning, närmast ur kriminologisk och kriminalpolitisk synvinkel. Materialet är från Schweiz och Väst-Tyskland, beskrivningarna av lagstiftningen är dock hämtade från inte mindre än 23 länder. I de fall där undersökningen gäller länder där rymning inte har kriminaliserats, har den officiella kriminalstatistiken inte kunnat utnyttjats: uppgifterna har då erhållits av straffanstaltens och delvis ur tidningarnas nyhetsmaterial. Författaren har studerat handlingarna i 627 fall; dessutom har han skickat frågeformulär till flera tyska och schweiziska anstalter, av vilka sammanlagt 113 svarat.

Vid bearbetningen av materialet har författaren utgått från den traditionella kriminologiska indelningen i individuella faktorer och miljöfaktorer. Utöver dessa bakgrundsfaktorer behandlar han de aktuella omständigheterna som orsakat rymningen. Som jämförelsematerial

utnyttjas i allmänhet fångar som inte rymt. Schizofrena, psykopater, alkoholister och återfallsförbrytare är överrepresenterade bland rymmarna: enligt författarens mening skulle också „ärftlig belastning“ vara speciellt vanligt, åtminstone vad psykopatin och alkoholismen beträffar. Uppgifternas värde minskas av att de i en del fall bygger på sinnesundersökningar, i andra fall på fängelsepersonalens bedömning. Författaren fäster visserligen själv uppmärksamheten vid denna felkälla, men å andra sidan har hans letande efter intressanta skillnader mellan rymmare och icke-rymmare fört honom så långt att han bl. a. vid ett tillfälle anser att skillnaden mellan procenttalen 6,19 och 6,43 „anger tendensen“ då materialet består av 280 och 210 personer. Man kan utan tvivel anse att författarens slutsatser ofta är alltför djärva. Han har inte begagnat statistiska signifikanstest utan nöjer sig med att jämföra procenttalen med varandra.

I kapitlet om rymningens aktuella orsaker framlägger författaren uppgifter om bl. a. rymmarnas åldersfördelning, tidpunkten för rymningen och frekvensen av fall i olika straffkategorier. Ett resultat som man kunde vänta sig är att rymmarnas anpassning till anstalten har varit betydligt sämre än icke-rymmarnas. Författaren har i allmänhet inte gett sig in på någon mera ingående granskning av själva anstaltsmiljöns inverkan, men i beskrivningen av rymningsmotiven kommer dock bl. a. den intressanta omständigheten fram, att över en fjärdedel av rymmarna har gjort gällande att en av de viktigaste orsakerna till rymningen har varit de orättvisor de fått utstå i anstalten. Undersökningen visar vidare, att rymning är vanligast bland s. k. Verwahrungs- och Arbeitserziehungsfångar; detta kan enligt författaren närmast förklaras med hänvisning till den speciella sammansättningen hos det material som blir föremål för dessa påföljder. Han medger dock att påföljdernas obestämda tidsutsträckning kan vara en inverkan faktor.

Författarens kriminalpolitiska rekommendationer är väl avvägda: han lägger huvudvikten vid konkreta, preventiva åtgärder och yrkar sålunda inte på att man — enligt mönster från vissa europeiska länder — skall kriminalisera rymning.

Inkeri Anttila.

Paul Plaut: Der Sexualverbrecher und seine Persönlichkeit. Ferdinand Enke Verlag. Stuttgart 1960.

Den tyske seksualforsker og læge, dr. med *Paul Plaut*, der i en år-række har praktiseret i England, har nu på Enke's forlag i Stuttgart udgivet en omfattende håndbog i seksualkriminologi. Forfatteren betegner den selv som resultat af en mangeårig videnskabelig forskning, klinisk iagttagelse og virksomhed som sagkyndig ved kriminalretter i Tyskland og England.

I bogen behandles indgående hovedtyperne af seksualforbrydere: ekshibitionister, de aggressive seksualforbrydere, homoseksuelle m. v.

Systematiseringen er undertiden overraskende, således når „incestforbryderen“ henregnes til den aggressive type.

Fremstillingen er meget grundig og rummer gode oversigter over hidtidig forskning. Forfatterens eget syn er det derimod ofte noget vanskeligt at få fat på. Gennemgående er det hans linie at frakende de behandlede seksualabnormiteter en sådan patologisk karakter, at der kan antages straffereftlig utilregnelighed.

Selv om der sjældent er tale om noget væsentligt nyt i fremstillingen, er denne dog interessant, særlig hvor den har kritisk sigte, og hvor den belyser emnerne kasuistisk.

Særlig indgående behandles homoseksualitetens retlige og lægelige problemkompleks (s. 179—281). Mandligt homoseksuelt forhold er jo endnu — uden aldersbegrænsning — strafbart både i Tyskland og England, og forf. behandler som et kriminalistisk problem „seksualforbrydere“, der efter dansk ret er agtværdige samfundsborgere. Efter en gennemgang af den engelske Wolfenden-betænkning af 1957, der foreslår strafrihed for homoseksuelt forhold mellem personer, der er fyldt 21 år, kommer Plaut til det resultat, at der ikke findes nogen tilfredsstillende lovlig løsning af problemet.

Hvad angår spørgsmålet om forekomsten af homoseksuelt anlæg, giver forf. en dybtgående fremstilling af forskellige retninger indenfor seksualvidenskaben. Hertil føjes hans egne kliniske observationer, se værket s. 212 ff. Meget generaliserende karakteriserer han det homoseksuelle partnervalg som koncentreret om bestemte aldersgrupper og typer og omkring det rent legemlige, ikke om partnerens personlighed. Et væsentligt træk er forholdets „Unverbindlichkeit“. — Plaut kommer nærmere ind på depressive typer blandt homoseksuelle, men hævder her, at det drejer sig om primært patologiske typer, hos hvem den homoseksuelle tendens er udtryk for den patologiske personlighed, ikke omvendt (?). — Forf. vil drage en skarp grænse mellem homoseksuelt-pædofile og ikke-pædofile (med henholdsvis drenge og voksne mandspersoner som seksualobjekt). Den førstnævnte gruppe, særlig med seksualpartnere på 15—16 år, anser han for utilgængelige for strafpåvirkning. Det drejer sig ofte om neurotikere „med ufattelig seksualhunger“.

I en række bemærkninger s. 250 ff. søger forf. at tegne, hvad han kalder „den homoseksuelles profil“. Han hæfter sig her ved den homoseksuelles problemer som outsider i samfundet. Generelt — og det kan tilføjes: altfor generelt — giver han en for de homoseksuelle yderst ugunstig karakteristik; han påstår, at det aldrig kommer til en dybere menneskelig forbindelse mellem partnerne; „troskab“ betyder kun troskab i den seksuelle, udelukkende fysiske form; typisk for den homoseksuelle — siger Plaut — er det sjofle sprog, han anvender om seksuelle emner.

Plauts bog er, trods de i det foregående antydende kritiske indvendinger — i det hele et dybtgående og seriøst forsøg på at belyse seksualkriminalitetens personlige baggrund.